

הרנום

זייל וזים

בראשית היה זה ספר שנועד להביא עדנה למהבר זקן, שכתב אותו בהיותו בן 14. אחר כך היה זה סרט קולנועי, מהד מרגשים והרומנטיים שבסרטי שנות השיד שים. באחרונה תורגם, מסיבות לא-ברור רות, לזשון הנביאים. הכותרת היא זייל וזים. סיפור של העיתונאי אנרי-פייר רודריג, במאי הסרט הוא פראנסואה טריפו.

זייל וזים מביא את סיפור חייהם של זייל, שנועד במרכז אירופה, ושל זייל, שנועד בצרפת. שניהם סופרים צעירים שנוגשו בפאריס ב-1907 וטוו מסכת מור-כבת של יחסי ידידות - עם עימותים - על רקע הגשמים המתלפתות ביניהם: לופי, גרטורד, אודיל ולבסוף קאתרין, היא קאת. "זים החל מספר: לפני שנים רבות היה היו שני עלמים... והוא תיאר, כלי לניקוב בשמותיהם, את זייל ואת עזר, נה, את רעותם, חייהם כפאריס לפני כואה של נערה מסוימת, היפעתה הבלתי-צפויה, איך נגלתה להם ומה אירע אחר-כך..."

ספר זה הוא מארג של החמצות ספרור תיות, שהבמאי פרנסואה טריפו נטל ממנו את הלב, את החלק הבשרי, והרכיב לפיו את סרטו הנהדר זייל וזים. סרט מעולה שנועשה על פי ספר הנע בין בינוני ל-גרוע, ובקטעים רבים הוא אף גרוע ביו-תר. מעלתו היחידה של הסיפור מצוייה בניסיון ההתמודדות של משולש האוהבים, זייל, זים וקאת: "כאקמזבר נסעו לעיר היסטורית - עליה לרגל רחנת, שבה היה הטבע צלול וך. הספק החל מכרסם בהם כאשר יעודם כהורים, אפילו זייל הוליד מהר מזה. היה עליהם להמשיך בהליכים להסדרת נישואיהם. אך קאת שכחה את מיסמכיה וזים פירש זאת כי אות. למראה תצלומה בהריונות קודמים וזייל סיפורי זייל סבר זים, כי קאת אי-נה לחלוטין קאת אלא כשהיא הרה. זים חש מעין צורך להתמסר לקאת עצלגלה, פורה ורגועה. חלל הק ונתווה ביניהם, והיכוכהם גניסופיהם לא היו ממלאים חלל זה אלא לרגע קט... קאת הויתרה לו די הותר פנאי למחשבות: היא שבה, מחייבת חיוך רחב, רק בשתיים לפניו בוקר. היא הלכה, לשחק מרשחק-קלפים רציני עם המתאגרף הברזילי. המחשבה להכונה חלפה בראשו של זים, אך לא היו בו די כוח והכרה מוצקה. הוא השי-תופק להמלט על נפשו. הוא אמר לקאת, כי הוא רשע שמא המתאגרף ישמע עליה. משרתי את תלוצתו למתאגרף (זים נצטמרר), הוא הציע לי לעשות לי תינוק, בלי דיעותך. (זים שמע את" פלץ), אבל לא מחכה לתינוק ממך!" אחרי השתכחות זו ומתוארת סצינת פרי-דה, אחת מגי רבות בסיפור זה: "זים ראה, לראשונה, קאת רוממה, קפואה, והתמסר לה באי-השק. זים ליווה את קאת לרכבת. הם לא נוספו במחשבותיהם. זים היה מאושר על כי הוא שבה אל זייל. מי יתן וכישלונם יחזירה אל זייל אחת ולתמיד..."

אנרי-פייר רודריג - זייל וזים; הר צאת כתר: 162 עמודים (כריכה רכה).

הרקע של הגזענות באירופה שבין שתי מילומות-עולם אינו נעדר מסיפור זה: "אך גם קאת וזייל לא היו בני גזע אחד. קאת היתה גרמנית מהורה. תרגולת לוחמת. זייל היה יהודי אשר פרט לכמה חברים בלב ובנפש, נמנע על-פירוב מל-התרועע עם היהודים..."

בדומה למשולשים ספרותיים אחרים, גם משולש זה מגיע לסימו בטרגדיה, כאשר קאת מסיצה את זים אל גשר רופף. היא והוא מתים במימי הסינה, ואילו זייל נותר מאחור תודה על מותם. בפרק האחרון נכתב: "מקץ שעה שבה מרכבת-הברזל ויצאה. שלדה המלוכב של קאת עריו הוכיר את צורת גופה. היא דמחה כקורבן מנצח. השלד ככה היה לעפר ואפר. פיסת נולגולת נותרה שלמה, פריכה. מקבת של כסף השלימה את ה-מלאכה. ואחרי כך בא תורו של הקורבן השני, זים, גם מגולגלתו נותר שריד. האפר הועבר לצנצנות; אלה הרשמו בתי-

ארץ" (בראשית י"ב, 6) ופרשנות רד"ק, "במקשת להדניש, שלמרות שהכנעני היה בארץ, לא היו עושים לאברם דבר בעברו בארץ עם מקנה רב. והכיר אברם כי היה מקיים לו האל מה שיעדו לו האל בכרחה. בשינוי-מה אברכנאל והי מלבי"ם: אף-על-פי שהכנעני או בארץ והיתה סנה, לא נמנע אברם ללכת כדרכו במצות ה'..."

במדור, "ספרות ימיהביניים" מתפרסם מאמרה של יהודית דישון, "מקאמת השודד" לאלחריזי - מקורה ודרכי עי-צובה". היא משווה בין המקאמה של אל-תריזי לבין מקאמה דומה של אל-המ"ד'אני, ובדברי הסיכום היא מעירה: "המקאמה אף פסונה באירוניה דקה, הי מרשבת במקום על-ידי הכנסת ניגודים ושימוש מרובה ברמזים מקדמים. אחד הניגודים הראויים לציון הוא הפער הי עמוק שבין תחילת המקאמה לסופה. בי ראשית המחברת עומדת נערה יפהפיה

זייל, זים וקאת בסרט "זייל וזים". זים היה מאושר על כי היא שבה אל זייל.

בה, שנתתמה. לו היה לכדו היה זייל מערכב את אפרם. קאת שאפה, מאז ומי תמיד, כי אפרה יורה לרחם מפישתה של גיכעה רמה. אך הרבר לא היה מותר..." דבר שאינו ברור: מהי הסיבה שהביאה את הוצאת כתר להשקיע בתרגום של ספר, שרק קטעים ספורים מתוכו ראויים ל-קריאה ערכית. חבל שהוצאה זו מתמודדת עם חומר ירוד כזה.

עיו

המעגנן

כתביעת שמבצר בשנים האחרונות מעמד של כבוד בין כתיביעת המתמודד דים על נושאי ספרות הוא ביקורת ופר-שנות, בהוצאת אוניברסיטת בראילן ובי עריכת אברהם שאנן*. בניגוד לכתי-ביעת ישראלים אחרים במדע הספרות, מתמקד זה בספרות העברית לדורותיה. וזו מעלתו העיקרית.

המאמר הראשון בחוברת מס' 16 של ביקורת ופרשנות הוא של "שימחה קן" גרוב, על "מצב המחקר של העברית של ימיהביניים". במהלכו מפרט קוגוט כמה מתכונות לשון-הפיוט של ימיהביניים, שירת החול ולשון הפרווה של אותה תקר-פה. תוך הצגת קשת רחבה של דוגמות וציטוטים מתוך דברי חוקרים אחרים - כול-המספר בספר בראשית, כוחן את המיב-נה הספרותי של הספר: "זה ספר תול-דות אדם: ביום ברא אלוהים אדם, בראת אלוהים עשה אותו: וזכר תקבה כראם, ויברך אותם, ויקרא את שמם אדם ביום הבראם..." טוקר מביא גם את הבחינה הספרותית של "והכנעני או כי-

ביקורת ופרשנות; בעריכת אברהם שאנן; הוצאת אוניברסיטת בראילן; 167 עמודים (כריכה רכה).

בחטף

תודה!

●● תודה לאוריאל אופק, שפגש בי ביריד הספרים הבינלאומי וטען שלא עשה פלגיאט מן הסיפור על חכמי חלם של יצחק בשוויץ-זינגר ●● תודה לי-ד"ר יהודה מזר, שבירך אותי על שכתבתי בנוח של נייר על הפלגיאט של אופק ●● תודה לאמנון שמושי, שטען באוזני שאני שונא אותו ועזב את יריד הספרים אחרי שהסברתי לו מדוע איני שונא אותו. נראה כאילו הוא החל לש-נוא אותי ●● תודה לרן בן-אמון, שהכחיש באוזני ב"ענווה רבה" את ה-שמועה כי קיבל מיקדמה של שני מיליון לירות בעבור סיפורו החדש ●● את הי דברים השמיע במעליה, בדרכו לפגיה עם המו"ל שלו, אשר ביתן, שאף הוא הכחיש באוזני ביריד הספרים את סיפור שני המיליונים ●● תודה ליורם קניוק, שנועצתי לו לשלום בראשי והוא לא השיב לי שלום.

של ביקורת הספרות העברית. פייגולד בוחן את ההשפעות של סופרים אירופים, כמורנגיב ואחרים, על כתיבתו של ברודס ועל המשמעויות התרבותיות וה-חברתיות של השפעות אלה.

אין ספק שגדול הסופר העבריים במאה העשרים, ש"י עגנון, יפרנס עוד שנים רבות את חוקרי הספרות העברית. בחור ברט זו של ביקורת ופרשנות מפרנס עגי-נון שניים: אחד ברשימה מעולה ואחר ברדידות מהרידה, הגובלת בנקרופיליה ספרותית. המעולה בין השניים הוא יהו-שוע ד. לבנון, שרשימתו "מוטיבים חב"דיים בהנידה" לש"י עגנון" מהווה מיון קפדני של גלריית הדמויות החסי-דיות בכמה מסיפוריו של עגנון, ובעיקר בספורו הנידח. רשימה מדעית, קפדנית ועניינית. מורגש שמחברה של הרשימה יציאה את הנושא עד תום.

ולעומתה רשימתו של היורד שימיעון לז, מאוניברסיטת מקייל במונטריאל,

מסיכת-מוות של עגנון נקרופיליה ספרותית

השווה עתה בישראל בשנת שבתון. רשיי מתו "לעגנן את עגנון" היא שדופה וריי קגית, עמוסה בבנאלוזמים כמו: "רך ביטוי המצביעה מתוך היצירה על יוצרה, על לבטייצייתו, על תהליך היצירה וכי עקר על מודעותו להיות יוצר..." "בלבת" שנועד לספק פירסום אקדמי לתחבור. את בורותו בספרות מציג לוי בפרשנות שלו לסיפור האגדה הסיני, שבו מספר עגנון על כניסתו של האדריכל מבעד לדלת המצויירת ועל היעלמותו. וזוהי התעלמות משתי גירסות עבריות של הסיפור הסיי-ני - אצל פינחס שדה ואצל עמוס קינן. גם כותרת רשימתו של לוי נעדרת מקוריות. היא אינה מזכירה כלל את כותרת מאמרו ש פ. יזר, "מעגננים לא היו לך" (בידיעות אחרות, 20.2.1976). מתפרסמות רשימות מעלות ומחקרים חשובים. יחד עם זאת יש לומר, שערר כי אינם מקפידים על איכות מינימום, והדבר עלול להוות פגם.